

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Στην Ελλάδα, υπάρχει περιορισμένος αριθμός δημοσιεύσεων που μελετούν την εξέλιξη της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και της Εκπαίδευσης για την Κλιματική Αλλαγή και τη Βιώσιμη Ανάπτυξη στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Τα περιβαλλοντικά προγράμματα που εφαρμόζονται στα ελληνικά σχολεία έχουν αυξηθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια υπογραμμίζοντας έτσι και το μεγάλο αριθμό εκπαιδευτικών και μαθητών που συμμετέχουν στα προγράμματα αυτά. Επιπλέον, σύμφωνα με το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΑΙΘ), 2.100 περιβαλλοντικά προγράμματα υλοποιούνται ετησίως στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, με χρονική αναφορά γύρω στο 2002 (Μαλανδράκης, Δημητρίου & Γεωργόπουλος, 2020).

Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και Εκπαίδευση για την Κλιματική Αλλαγή και τη Βιώσιμη Ανάπτυξη στο Ελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα

Σχολεία

Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση εμφανίζεται στο ελληνικό σχολείο το 1990 με τον Νόμο του 1892 που πρότεινε το Υπουργείο. Βασικός στόχος της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης ήταν να ευαισθητοποιήσει τους μαθητές για τη σχέση των ανθρώπων με το φυσικό και κοινωνικό τους περιβάλλον, να τους ενημερώσει σχετικά με τα περιβαλλοντικά προβλήματα και να τους εμπνεύσει να δραστηριοποιηθούν και να τα αντιμετωπίσουν» (Ν. 1892/90, άρθρο 111, § 13). Το θεσμικό πλαίσιο της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης ενισχύθηκε και απέκτησε «νομική» μορφή στα προγράμματα σπουδών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης κατά το πρώτο έτος της ίδρυσής της, ενώ στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση και πιο συγκεκριμένα στο Δημοτικό εμφανίστηκε την επόμενη χρονιά με επίσημη υπουργική απόφαση.

"Towards a new model of Teachers' Professional Competence Development on Climate Change"

Επιπλέον, η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση έγινε επίσημα μέρος του νέου Προγράμματος Σπουδών για την Υποχρεωτική Εκπαίδευση ως ένα καινοτόμο διεπιστημονικό ερευνητικό πρόγραμμα της επονομαζόμενης «Ευέλικτης Ζώνης». Στο σώμα των προγραμμάτων σπουδών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, εισήχθη ένα νέο μάθημα με τίτλο «Περιβάλλον και Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη» που ανήκε στην ενότητα «Βιωματικές Δράσεις – Συνδυασμένες Δραστηριότητες», το οποίο διδασκόταν με τη μέθοδο πρότζεκτ (μία ώρα την εβδομάδα) σε συνδυασμό με το γνωστικό πεδίο «Σχολική και Κοινωνική Ζωή» για την Α΄ τάξη και την «Τοπική Ιστορία» για τη Γ΄ τάξη του Γυμνασίου αντίστοιχα (Υπουργική Απόφαση 113727 / Γ2 / 03-10-2011) (Τίγκας & Φλογαίτη, 2019).

Πρόσφατα, το ΥΠΑΙΘ σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ) εισήγαγε τα «Εργαστήρια Δεξιοτήτων» σε σχολεία όλων των βαθμίδων, με σκοπό την ενίσχυση των δεξιοτήτων των μαθητών σε διάφορα μαθήματα μέσω καινοτόμων εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων. Τα εργαστήρια δεξιοτήτων περιλαμβάνουν μια ολόκληρη ενότητα αφιερωμένη στο περιβάλλον (Οικολογία - Παγκόσμια και τοπική φυσική κληρονομιά - Κλιματική αλλαγή - Φυσικές καταστροφές, Πολιτική προστασία - Παγκόσμια και τοπική πολιτιστική κληρονομιά).

Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών

Στην Ελλάδα, οι περισσότερες επιμορφώσεις εκπαιδευτικών σε σχέση με την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και την Εκπαίδευση για την Κλιματική Αλλαγή και τη Βιώσιμη Ανάπτυξη γίνεται στο Πανεπιστήμιο και κυρίως στα Παιδαγωγικά Τμήματα Προσχολικής και Δημοτικής Εκπαίδευσης. Οι περισσότερες από αυτές τις επιμορφώσεις, που δεν είναι υποχρεωτικές, βασίζονται στην κονστρουκτιβιστική θεωρία και βοηθούν τους εκπαιδευτικούς να δημιουργήσουν νέες γνώσεις σχετικά με την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση μέσω των δικών τους εμπειριών. Επιπλέον, τα επιμορφωτικά αυτά προγράμματα επηρεάζουν θετικά τη διδακτική τους πρακτική, υποστηρίζουν την επαγγελματική τους ανάπτυξη και διευκολύνουν την ικανότητά τους να προσαρμοστούν σε πιθανές αλλαγές στα σχολικά προγράμματα, βελτιώνοντας παράλληλα τις δεξιότητές τους. Η κατάρτιση σε θέματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης παίζει θετικό ρόλο στην αλλαγή των αντιλήψεων των εκπαιδευτικών, στην ενίσχυση του γνωστικού τους πλαισίου και στην ανάπτυξη των μεταγνωστικών δεξιοτήτων τους. Αυτό αντικατοπτρίζεται και σε όλες τις εθελοντικές προσπάθειες που έχουν συμμετάσχει εκπαιδευτικοί, όπως η δημιουργία του ανοιχτού φόρουμ της Πανελλήνιας Ένωσης Εκπαιδευτικών για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση για ανταλλαγή πληροφοριών και καλών πρακτικών (<https://dspeekpe.wixsite.com/peekpe>). Έτσι, η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση θα πρέπει να βρίσκεται στην κορυφή της ατζέντας για την ανάπτυξη και βελτίωση των προγραμμάτων σπουδών των σχολείων (Petkou, et al., 2021).

Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Κ.Π.Ε.)

Τα Κ.Π.Ε. είναι ένα δίκτυο αποκεντρωμένων δημόσιων εκπαιδευτικών δομών του ΥΠΑΙΘ, με στόχο την βελτίωση και την προώθηση της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Στην Ελλάδα υπάρχουν 53 Κ.Π.Ε., τα οποία πραγματοποιούν δράσεις για να ευαισθητοποιήσουν τους μαθητές σε περιβαλλοντικά θέματα με σκοπό να συμμετέχουν ενεργά σε δραστηριότητες βελτίωσης της ποιότητας της ζωής τους. Επιπλέον τα Κ.Π.Ε. συνεισφέρουν στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών για την περαιτέρω εξειδίκευσή τους σε θέματα που αφορούν το περιβάλλον και την αειφορία (<https://kpe.inedivim.gr/ta-kpe/>)

We4all

Το We4all είναι ένας μη κερδοσκοπικός περιβαλλοντικός οργανισμός που δημιουργήθηκε το 2018. Οι δραστηριότητες του We4all περιλαμβάνουν δράσεις όπως δασοφύτευση, αναδάσωση, προστασία και διατήρηση των δασών, καθαρισμό ακτών, διοργάνωση σεμιναρίων και διαλέξεων σε σχολεία και άλλους οργανισμούς για την αύξηση της περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης. (<https://we4all.com/blog/category/actions>)

Αρκτούρος

Ο Αρκτούρος είναι ένας μη κερδοσκοπικός, μη κυβερνητικός, περιβαλλοντικός οργανισμός που εστιάζει στην προστασία της πανίδας της άγριας ζωής και του φυσικού οικοσυστήματος, στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Από το 1995, ο Αρκτούρος πραγματοποιεί με επιτυχία δραστηριότητες για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση σε ιδρύματα Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, με την έγκριση του ΥΠΑΙΘ. Κάθε χρόνο, περίπου 100.000 μαθητές συμμετέχουν σε περιβαλλοντικά έργα του Αρκτούρου στις περιφέρειες της Αττικής και της Θεσσαλονίκης καθώς και σε άλλες περιοχές. (<https://www.arcturos.gr/en/activities/environmental-education/>)

Βιβλιογραφία

Μαλανδράκης Γ., Δημητρίου Α., Γεωργόπουλος Α., (2020). "Χαρακτηριστικά Προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: Η εμπειρία 7 ετών σε πανελλαδική κλίμακα", *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση για την Αειφορία*, 2(1), σελ. 29 – 41, <https://doi.org/10.12681/ees.19743>

Τίγκας Ι. & Φλογαίτη Ε., (2019). "Η ελληνική εκπαιδευτική πολιτική για τη μετάβαση από την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στην Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη", *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση για την Αειφορία*, 1 (1), σελ. 44-58, <http://dx.doi.org/10.12681/ees.19550>

Petkou D., Andrea V. & Anthrakopoulou K., (2021). "The Impact of Training Environmental Educators: Environmental Perceptions and Attitudes of Pre-Primary and Primary School Teachers in Greece" *Education Sciences*, v. 11, pp. 274.
<https://doi.org/10.3390/educsci11060274>

"Towards a new model of Teachers' Professional Competence Development on Climate Change"

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Η υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την παραγωγή της παρούσας έκδοσης δεν συνιστά αποδοχή του περιεχομένου, το οποίο αντανακλά τις απόψεις μόνον των δημιουργών, και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν φέρει ουδεμία ευθύνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που εμπεριέχονται σε αυτό.

SUMMARY COUNTRY REPORT - GREECE

In Greece, only a limited number of studies have examined the evolution of Environmental Education and CCESD in the Greek educational system. The environmental programmes implemented in Greek schools have significantly increased highlighting the teachers and students' participation in these programmes. In addition, according to the Ministry of Education and Religious Affairs, there are approximately 2,100 environmental programmes per year implemented in secondary education, with a time reference around 2002 (Malandrakis, et al., 2020).

Environmental Education and CCESD in the Greek educational system

Schools

Environmental Education literally appears in the Greek school in 1990 with the Law of 1892 proposed by the Ministry. The main goal of Environmental Education was to make students aware of the relationship between people and their physical and social environment, to raise awareness of the environmental problems and inspire them to be active and deal with them" (Law 1892/90, article 111, § 13). The institutional framework of Environmental Education was strengthened and acquired a "legal" form in the secondary education's curricula during the first year of its establishment, while in the primary school appeared in the following year based on a formal ministerial decision.

Furthermore, Environmental Education became officially part of the new Curricula for Compulsory Education as an innovative interdisciplinary research programme of the "Flexible
"Towards a new model of Teachers' Professional Competence Development on Climate Change"

Zone". In the corpus of the secondary school curricula, a new subject entitled "Environment and Education for Sustainable Development" was introduced included in the area of "Experiential Actions - Combined activities", which is taught by the project method (one hour per week) in combination with the cognitive field "School and Social Life" for 1st grade and the "Local History" for 3rd grade, respectively (Ministerial Decision 113727 / Γ2 / 03-10-2011) (Tigkas & Flogaiti, 2019).

Recently, the Ministry of Education and Religion Affairs in collaboration with the Institute of Educational Policy (IEP) introduced the "Skills Workshops" in schools of all levels, in order to enhance the soft skills of students in various subjects through innovating educational activities. Skills Workshops include a whole section dedicated to the environment (Ecology - World and local Natural heritage - Climate change - Natural disasters, Civil protection - World and local cultural heritage).

Teachers' Training

In Greece, most of the teachers' training related to the Environmental Education and CCESD take place at the university and mainly, in the Pedagogical Departments of Early Childhood and Primary Education. Most of these courses, that are not mandatory, are based on the constructivist theory, and they help teachers to establish new knowledge on the Environmental Education and CCESD through their own experiences. Moreover, the trainings give them the perception of self-effectiveness and they positively influence the teaching practice. Training programmes support teachers' professional development and facilitate their ability to adapt to potential changes in the school curricula by improving their skills within the frame of authentic learning. Training in Environmental Education issues plays a positive role in changing educators' attitudes, enhancing their cognitive frame and developing their meta-cognitive skills. This is also reflected in all the voluntary efforts teachers have made, such as the creation of an open forum of the Panhellenic Association of Teachers for Environmental Education to exchange information and good practices (<https://dspeekpe.wixsite.com/peekpe>). Thus, Environmental Education should be at the top of the agenda in the development of new schools' curricula (Petkou, et al., 2021).

Informal Education

Environmental Education Centers

The Environmental Education Centers (KPE) consist a network of decentralised sustainable public educational structures of the Ministry of Education and their goal is to improve and promote the Environmental Education and CCESD. In Greece, there are 53 KPE

"Towards a new model of Teachers' Professional Competence Development on Climate Change"

that organise activities to improve students' environmental awareness to enhance the quality of their life. KPE also contribute to trainings for teachers about Environmental Education and CCESD that promote sustainability. (<https://kpe.inedivim.gr/ta-kpe/>)

We4all

We4all is a non-profit environmental organisation created in 2018. We4all's activities include tree planting, reforestation actions, protecting and preserving forests, cleaning up seashores and marine environment, organising seminars and lectures in schools and other organisations to raise environmental awareness. (<https://we4all.com/blog/category/actions>)

Arcturos

Arcturos is a non-profit, non-governmental, environmental organisation focusing on the protection of wildlife fauna and natural habitat, in Greece and abroad. Since 1995, Arcturos has been successfully carrying out activities about Environmental Education in institutions of primary and secondary education, with the approval of the Ministry of Education and Religious Affairs. Each year, around 100.000 students of primary and secondary schools are being educated and trained by the specialised educational team of Arcturos, which carries out the projects in the regions of Attica and Thessaloniki as well as other regions nearby. (<https://www.arcturos.gr/en/activities/environmental-education/>)

References

Malandrakis G., Dimitriou A. & Georgopoulos A., (2020). "Characteristics of Environmental Education Programmes in Primary Education: A 7-years experience at panhellenic level", *Environmental Education for Sustainability*, v. 2(1), pp. 29 – 41, <https://doi.org/10.12681/ees.19743>

Tigkas I. & Flogaiti E., (2019). "The Greek educational policy for the transition from Environmental Education in Education for Sustainable Development", *Environmental Education for Sustainability*, v.1 (1), pp. 44-58, <http://dx.doi.org/10.12681/ees.19550>

Petkou D., Andrea V. & Anthrakopoulou K., (2021). "The Impact of Training Environmental Educators: Environmental Perceptions and Attitudes of Pre-Primary and Primary School Teachers in Greece" *Education Sciences*, v. 11, pp. 274. <https://doi.org/10.3390/educsci11060274>

"Towards a new model of Teachers' Professional Competence Development on Climate Change"

